

Israel, Palestina og de viktigste folkerettslige spørsmålene

Foto: Istockphoto

Kristian Jervell, ekspedisjonssjef, Rettsavdelingen/UD

Balfour-erklæringen - 1917

Foreign Office,
November 2nd, 1917.

Dear Lord Rothschild,

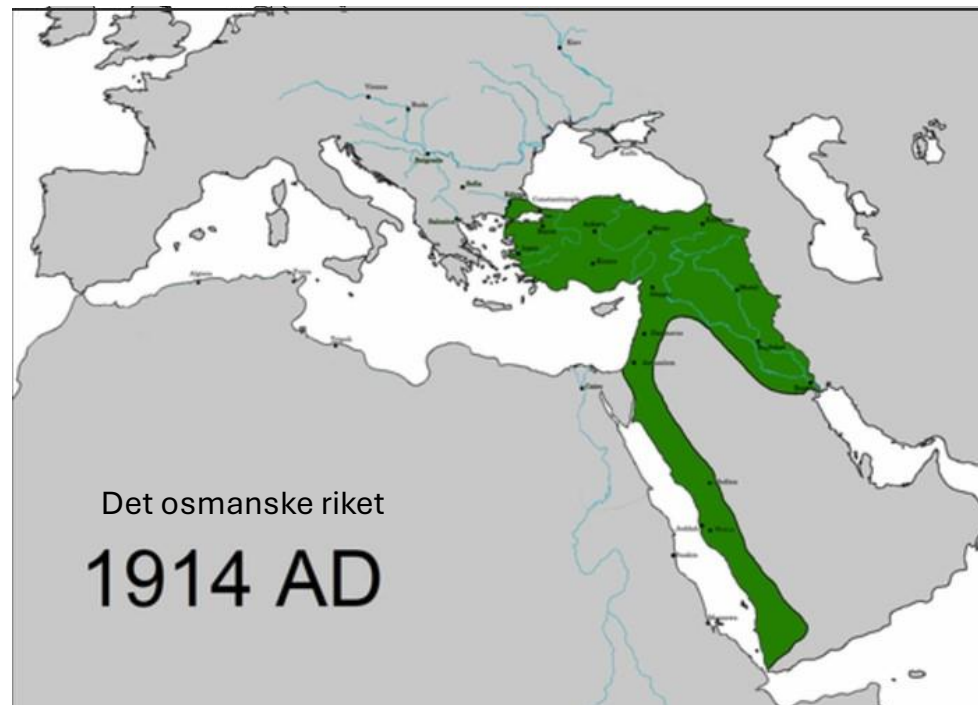
I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet

"His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country"

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Arthur Balfour

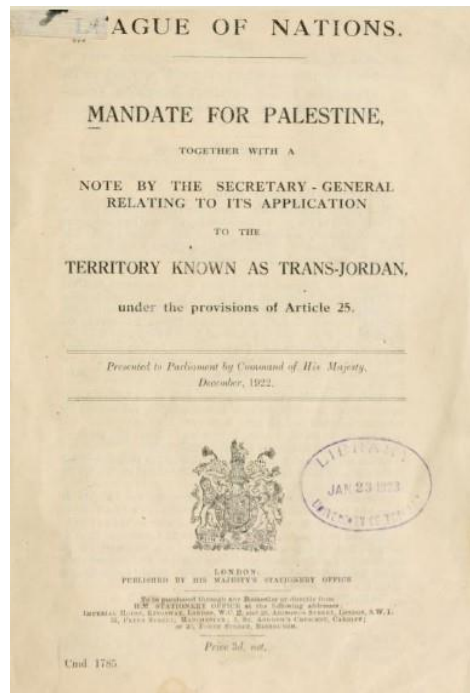
Kopi: Britisk statsarkiv

Kart: Wikipedia

Utenriksminister Arthur Balfour sendte dette brevet (erklæringen) til Lord Rotschild, leder for det britisk-jødiske samfunn. Palestina var da en provins i det ottomanske riket og de lokale jødene var en relativt liten minoritet i denne provinsen.

Britisk mandatområde – folkeforbundet 1922

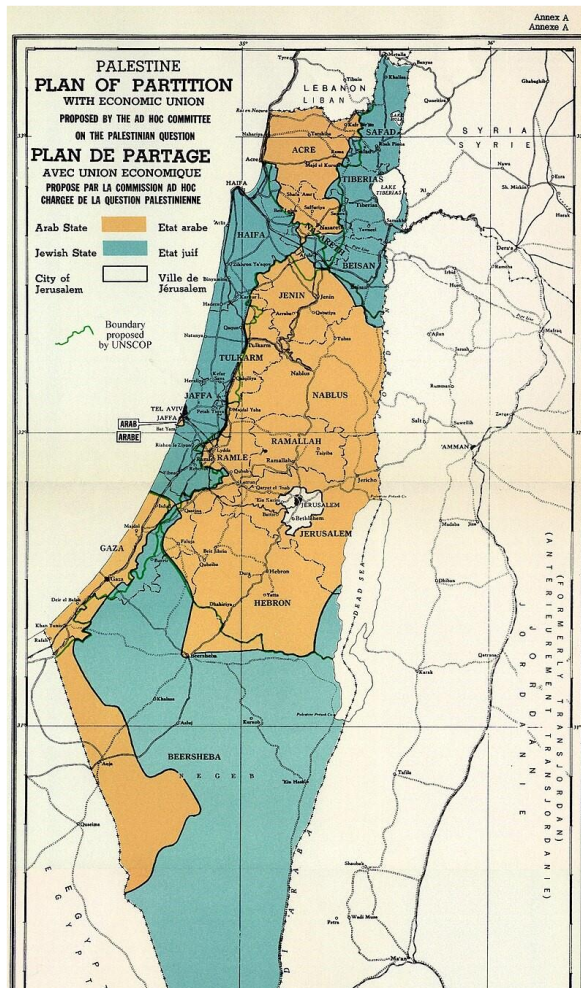

Kopi: Britisk statsarkiv

Kart: Wikipedia

Opprettelse av Folkeforbundet etter første verdenskrig. Mandatområde = land som ikke har full selvstendighet, men bistås av en mandatansvarlig inntil det er i stand til å stå på egne ben. Britene får mandatansvar for Palestina i 1921. I 1922 legges Transjordan til. Balfourerklæringen inkluderes i mandatet for Palestina og blir rettslig bindende, men gjelder ikke for Transjordan.

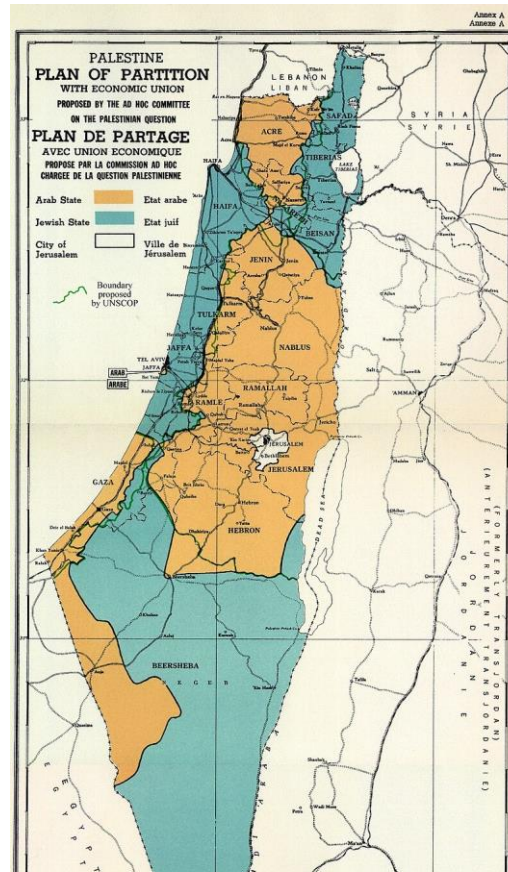

FNs delingsplan av 1947

- Vedtatt av FN i resolusjon 181(II) November 1947
- Deling i to stater, en arabisk og en jødisk
- Arabisk stat: 43% av arealet
- Jødisk stat: 56% av arealet
- Jerusalem som delt hovedstad under internasjonalt styre (0,65% av arealet)
- Tollunion

1947: Britene sier opp sin mandatforpliktelse. I november samme år vedtar FN sin resolusjon 181(II) som går ut på en deling av området i to stater, én arabisk og én jødisk. Israel erklærer sin selvstendighet 14. mai 1948 og viser til at resolusjon 181(II) garanterer deres rett til å ha sin egen stat. De arabiske nabolandene går umiddelbart til angrep på Israel, men Israel har militær suksess og erobrer betydelige områder som i henhold til delingsplanen skulle bli del av en arabisk stat.

FNs delingsplan vs. Den grønne linjen

Kartet til venstre viser FNs delingsplan av 1947 (Resolusjon 181 (II)) Kartet til høyre viser situasjonen på bakken etter krigen 1948. Som vi ser er Gazastripen redusert til en stripe langs kysten mot Middelhavet (området langs grensen til Egypt er helt borte (erobret av Israel), Vestbredden er vesentlig krympet fra vest og sør, og området tiltenkt den arabiske staten i nord er helt utradert. Krigen i 1948 førte til fordrivelse av om lag 720 000 mennesker, av en total befolkning på knapt to millioner. Fordrivelsen refereres til av palestinerne som *naqba'en* (den store fordrivelsen). Krigen i 1948 førte til opprettelsen av UNRWA.

Kort om folkerett og Den internasjonale domstol

- Rettssystemet mellom stater og internasjonale organisasjoner
- Statenes suverenitet
- Traktater
- Sedvanebasert folkerett
- Den internasjonale domstol
- Tvistesaker
- Rådgivende uttalelser

Norges innlegg i rådgivende uttalelse

- Okkupasjon er en faktisk situasjon– ikke ulovlig i seg selv
- Okkupanten har en rekke plikter– må administrere området til beste for lokalbefolkningen
- Det er ulovlig å annektere land med makt
- Fem argumenter for å sidestille Israels okkupasjon med ulovlig anneksjon:
 - 1) Bosettinger er overføring av egen befolkning
 - 2) Varigheten i seg selv
 - 3) Planer for ytterligere ekspansjon av bosettinger
 - 4) Israel har bemektiget seg naturressurser på Vestbredden og knyttet området til seg.
 - 5) Israels ledere har selv uttrykt at målet er anneksjon
- Berørte i innlegget også terrorangrepet 7. oktober og Israels rett til selvforsvar
- Forpliktelsene Israel påtok seg i forbindelse med opptak i FN var viktige forutsetninger for anerkjennelsen.

SOUNDBITE

DAWN NEWS
Spill av (k)
ENGLISH

ISRAELI SETTLEMENTS 'BIGGEST OBSTACLE' TO TWO-STATE SOLUTION, SAYS NORWAY AT ICJ

Norges muntlige innlegg kan sees her (30 minutter) [Israeli Settlements 'Biggest Obstacle' To Two-State Solution, Says Norway At ICJ | Dawn News English](#)

Rådgivende uttalelse 19. juli 2024

Uttalelsen konstaterer en rekke brudd på folkeretten:

- Forflytning av sivilbefolkningen
- Konfiskasjon og rekvisisjon av land
- Utnyttelse av naturressurser på okkupert område
- Gir israelsk lovgivning anvendelse på okkupert område
- Tvungen fordrivelse av den palestinske befolkning
- Vold mot palestinere
- Brudd på maktforbudet (annektering av land)
- Brudd på rasediskrimineringskonvensjonen
- Brudd på palestinernes rett til selvbestemmelse

ICJs rådgivende uttalelse kan leses her: (Sammendrag og i sin helhet, inkludert dissenser) [Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, in](#)

Rettslige konsekvenser for Israel

- Israels fortsatte tilstedeværelse på okkupert område er ulovlig og må opphøre
- Diskriminerende lovgivning må oppheves
- Bosettingene fjernes
- Israel må betale erstatning og returnere land til rette eiere

Konsekvenser for tredjestater

- Andre stater er forpliktet til ikke å anerkjenne den ulovlige situasjonen
- Ikke bidra til å opprettholde ulovlig situasjon (aid and assist)

Retten til selvforsvar

- Selvforsvar er den ene av tre lovlige grunnlag for maktbruk
- Skille mellom *retten til å bruke makt* (ad bello) og reglene for *hvordan makten skal brukes* (In bellum)
- Handlingene må være *nødvendige* og *proporsjonale*
- Krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten = individuelt straffeansvar
- Den internasjonale straffedomstolen (ICC) kan dømme i slike saker.

Norges representasjonskontor stenges

The Ministry of Foreign Affairs of the State of Israel presents its compliments to the Embassy of the Kingdom of Norway and wishes to refer to the Kingdom of Norway's one-sided policies and statements, following the heinous terrorist attack on Israel on 7 October, 2023.

Under these circumstances, the Ministry hereby informs the Embassy that the State of Israel will no longer facilitate Norway's representation to the Palestinian Authority. Accordingly, Israel will not accredit Norwegian diplomats in the State of Israel, if they are sent to be posted to serve in Norway's representative office in the Palestinian Authority.

The diplomatic status in Israel, of Norwegian officials posted to serve in Norway's representative office in the Palestinian Authority, shall be revoked 7 days after the date of this Note. Additionally, their current visa to Israel will be valid for 3 months from the date of this Note.

If the Embassy wishes to accredit one or more of the aforementioned Norwegian officials, as diplomats posted to the Embassy of Norway in Israel, representing the Kingdom of Norway to the State of Israel, the Embassy may submit an appropriate request to the Ministry.

Norge ble 8. august meddelt at diplomatene akkreditert til vårt representasjonskontor til den palestinske selvstyremyndigheten i Al Ram skulle miste sin diplomatiske status sju dager etter notens overlevering. Israel meddelte at diplomatene ikke var erklært *persona non grata* men vi valgte likevel å trekke dem ut og stenge kontoret. Kontoret hadde vært i virksomhet siden 1994 og dets hovedoppgave var å organisere norsk bistand til palestinsk sivilbefolkning og palestinske selvstyremyndigheter.

Israel stanser UNRWAs operasjoner

- UNRWA opprettet etter krigen 1948 for å bistå dem som mistet sitt hjem og sin inntekt som resultat av krigen.
- Driver det meste av helsevesen og skoler i okkuperte områder, i tillegg til direkte bistand.
- Over 30 000 ansatte (233 drept siden 7. oktober 2023)
- Lovgivningen kneset har vedtatt vil
 - Forby israelske tjenestemenn å ha kontakt med UNRWA
 - Oppheve UNRWAs immunitet
 - Forby enhver UNRWA -aktivitet i Israel og på okkuperte områder
 - *Lovgivningen vil i praksis innebære full nedstengning av UNWRA*

UNRWAs betydning for den hardt prøvede befolkningen i de okkuperte områdene kan knapt overvurderes. UNRWA er ryggraden for helsevesen, utdanning og sosiale tjenester. UNRWA kan ikke erstattes på kort eller mellomlang sikt. En rekke land har reagert svært negativt på lovgivningen vedtatt av Israel.

19.11.2024

Norway to ask ICJ for advisory opinion condemning Israel's stance on Unrwa

Draft resolution for UN general assembly seeks to protect the aid agency and allow it to keep functioning in Gaza

The international court of justice, pictured, may be asked to weigh in on the status of two laws passed by Israel's Knesset. Photograph: Remko de Waal/EPA

Norway is to seek an international court of justice (ICJ) advisory opinion

SPØRSMÅL:

Hvilke forpliktelser har Israel som okkupant og FN-medlem, i relasjon til FN og FNs organisasjoner og tredjeland til å treffe alle nødvendige tiltak for å sikre uhindret leveranse av sårt tiltrengte grunnleggende tjenester og humanitær bistand i hele det okkuperte palestinske området, til fordel for den palestinske sivilbefolkningen.

(Fra utkast til resolusjon)

Det har vært offentlig kjent at denne lovgivningen var underveis (komitébehandling i Knesset sommeren 2024, vedtatt i plenum 28. oktober 2024. Norge har tatt initiativ i FNs generalforsamling til å fremme en resolusjon som ber ICJ om en supplerende rådgivende uttalelse som klargjør Israels forpliktelse til å legge til rette for de humanitære tjenestene som i særdeleshet UNWRA tilbyr. Arbeidet med resolusjonen er pågående, et utkast forventes lagt fram for Generalforsamlingens plenum fredag 22.11.24.

Takk for oppmerksomheten!

Foto: Istockphoto